मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। विश्वे देवाः। त्रिष्टुप्।

ओ श्रुष्टिर्विदथ्या३ समेतु प्रति स्तोमं दधीमहि तुराणाम्।
यदद्य देवः सविता सुवाति स्यामास्य रत्निनो विभागे॥ ७.०४०.०१

विदथ्या- उपासनविषयम्। येन विदन्त्यात्मानमिति विदथः। श्रुष्टिः- सुखम्। आ समेतु- आगच्छतु। तुराणाम्- त्वरमाणानाम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। दधीमहि- धारयामः। अद्य- इदानीम्। देवः- द्योतनशीलः। सविता- प्रेरकः सूर्यः। सुवाति- प्रेरयेत्। अस्य- एतस्य। रत्निनः- रमणीयधनवतः सवितुः। विभागे- दाने। स्याम- भवेम ॥१॥

मित्रस्तन्नो वरुणो रोदसी च द्युभक्तमिन्द्रो अर्यमा ददातु।
दिदेष्टु देव्यदितीरेक्णो वायुश्च यन्नियुवैते भगश्च॥ ७.०४०.०२

नः- अस्मभ्यम्। मित्रः- स्नेहाधिदेवता। वरुणः- ऋताधिदेवता। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। इन्द्रः- ईशनाधिदेवता। अर्यमा- दानाधिदेवता। च। तत्। द्युभक्तम्- देवसेवितमनुभवम्। ददातु- प्रयच्छन्तु। देवी- द्योतनशीला। अदितिः- अखण्डप्रकृतिः। रेक्णः- धनम्। दिदेष्टु- दिशतु। वायुः- वातः प्राणः। च। भगः- सौभाग्याधिदेवता च। तत्। नियुवैते- नितरां योजयेताम् ॥२॥

सेदुग्रो अस्तु मरुतः स शुष्मी यं मर्त्यं पृषदश्वा अवाथ।
उतेमग्निः सरस्वती जुनन्ति न तस्य रायः पर्येतास्ति॥ ७.०४०.०३

मरुतः- हे वाताः प्राणविशेषाः। पृषदश्वाः- जिज्ञासाप्रतीकमृगवाहनाः। यम्। मर्त्यं- मनुष्यम्। अवाथ- रक्षथ। सः। शुष्मी- बली। उग्रः- वीरः। अस्तु- भवतु। उत- अपि च। ईम्- एतम्। अग्निः- पावकः सत्क्रतुः। सरस्वती- रसचोदयित्री देवता। जुनन्ति- प्रवर्तयन्ति। तस्य। रायः- सम्पदः। न। पर्येता- परिगन्ता। अस्ति- भवति ॥३॥

अयं हि नेता वरुण ऋतस्य मित्रो राजानो अर्यमापो धुः।

सुहवा देव्यदितिरनर्वा ते नो अंहो अति पर्षन्नरिष्टान्॥ ७.०४०.०४

अयम्- एषः। हि- खलु। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। नेता- अधिदेवता। वरुणः। मित्रः- स्नेहाधिदेवता। अर्यमा- औदार्याधिदेवता। राजानः- एते स्वामिनः। अपः- मूलशक्तिधाराः। धुः- धारयन्ति। अनर्वा- केनाप्यप्रतिगता। अदितिः- अखण्डप्रकृतिः। देवी- द्योतनशीला। सुहवा- सुष्ठु आहूता। ते- अमी। अरिष्टान्- बाधारहितान्। नः- अस्मान्। अंहः- अघात्। अति पर्षन्- अतिपारयन्तु ॥४॥

अस्य देवस्य मीळ्हुषो वया विष्णोरेषस्य प्रभृथे हविर्भिः।

विदे हि रुद्रो रुद्रियं महित्वं यासिष्टं वर्तिरश्विनाविरावत्॥ ७.०४०.०५

अस्य- एतस्य। देवस्य- द्योतनशीलस्य। विष्णोः- सर्वव्यापिनः सर्वान्तर्यामिनः। विष्लृ व्याप्तौ। विश प्रवेशने। मीळ्हुषः- आनन्दकरस्य। प्रभृथे- यज्ञे। हविर्भिः- चरुपुरोडाशध्यानभावनादिहव्यैः। एषस्य- प्रापणीयस्य। वयाः- शाखा एवान्यदेवाः। रुद्रः- द्रवणाधिदेवता। रुद्रियम्- स्वद्रवणशक्तिम्। महित्वम्- महत्त्वम्। विदे- विष्णोर्लब्धवती। हि- खलु। अश्विनौ- प्राणेशनशक्तिभूतौ। इरावत्- हव्ययुक्तम्। वर्तिः- अस्मद्गृहम्। यासिष्टम्- आगच्छतम् ॥५॥

मात्र पूषन्नाघृण इरस्यो वरूत्री यद्रातिषाचश्च रासन्।

मयोभुवो नो अर्वन्तो नि पान्तु वृष्टिं परिज्मा वातो ददातु॥ ७.०४०.०६

यत्। वरूत्री- श्रेष्ठा उषाः। रातिसाचः- दानसम्भजनशीला गावः। च। रासन्- अयच्छन्। तत्। आघृणे- दीप्तिमन्। पूषन्- पोषक सूर्य। अत्र। मा। इरस्याः- विघातं कृथाः। मयोभुवः- आनन्दभावुकान्। नः- अस्मान्। अर्वन्तः- गतिशीलान्। नि- नितराम्। पान्तु- रक्षन्तु। वृष्टिम्। परिज्मा- परितो गन्ता। वातः- वायुः। ददातु- यच्छतु ॥६॥

नू रोदसी अभिष्टुते वसिष्ठैर्ऋतावानो वरुणो मित्रो अग्निः।

यच्छन्तु चन्द्रा उपमं नो अर्कं यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥ ७.०४०.०७

पूर्वं व्याख्यातम् (७.०३९.०७) ॥७ ॥